

Yeti?kinler ?Çin Sigara Kullan?m? Yönelimi Ölçe?inin Türk Kültürüne Uyarlanması?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yeti?kinler ?Çin Sigara Kullan?m? Yönelimi Ölçe?inin Türk Kültürüne Uyarlanması?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33333>

Özet

Bu çal??ma, ergenlerin sigara kullan?m?na yönelik beklentilerini ölçmek amacıyla geli?tirilen **Ergenler ?çin Sigara Kullan?m? Beklentisi Ölçe?i** (Smoking Expectancy Scale for Adolescents - SESA) adlı psikometrik aracın Türk kültürüne uyarlama sürecini kapsamaktadır. Ölçe?in amacı, sigara kullan?m?nın olası sonuçlarına dair pozitif ve negatif beklentileri belirleyerek, özellikle genç popülasyonda ba??mlılık riskini ve önleyici müdahale stratejilerini anlamaktır. Uyarlama çal??ması, ölçe?in dilsel e?de?erlili?ini, geçerlili?ini ve güvenirli?ini Türk örnekleminde test ederek, psikolojik ara?tırmalarda kullan?ma uygun hale getirilmesini sağlamıştır. Bu ölçek, tütün ba??mlılığı alanında çal??an uzmanlara kültürel olarak geçerli bir de?erlendirme aracı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sigara beklentisi, SESA, uyarlama, tütün ba??mlılığı, ergen sağlığı, psikometri, faktör analizi

Yazarlar

Yazıcı, H., Camadan, F., Kahveci, G.

Amaç

Bu ölçe?in uyarlanması temel amaç, bireylerin sigara kullan?m?ndan bekledikleri olumlu veya olumsuz sonuçlar (örneğin, sosyal kabul, stres azaltma, sağlık riskleri) sistematik bir şekilde de?erlendirmektir. Orijinal olarak ergenler için tasarlanan SESA'nın Türk kültürüne adaptasyonu, Türkiye'deki gençlerin sigara kullan?m?na yönelik bilişsel yapıları ve beklentilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilecek bir araç sağlamıştır. Bu sayede, sigara kullan?m?na ba?latan ve sürdüren psikolojik mekanizmaların anlaşılması hedeflenmektedir.

Yapı

Ölçek, temel olarak **sigara beklentisi** (smoking expectancy) yapılarını ölçmektedir. Sigara beklentisi, bireyin sigara içme eyleminin sonuçlarına dair sahip oldu?u inançlar ve tahminlerdir. Bu beklentiler genellikle çok boyutludur ve şunları içerebilir:

Pozitif Beklentiler: Sosyal kolaylaşırma, duygusal düzenleme (stres azaltma, rahatlama), kilo kontrolü veya performans artışı gibi algılanan faydalar.

Negatif Beklentiler: Sağlık riskleri, sosyal dışlanma, kötü koku veya maliyet gibi algılanan zararlar.

Ölçek, bu beklenti alt boyutlarını de?erlendirerek, bireyin sigaraya ba?lama veya devam etme

motivasyonunu belirleyen bili?sel e?ilimleri ortaya koyar.

Ge?erlik

Uyarlama ?alı?ması?nda, T?rk k?lt?r?ne ?zg? ge?erlik analizleri ger?ekle?tirilmi?tir. Dil ve k?lt?r uyumunun sa?lanması?n ard?ndan, ?l?e?in yap? ge?erli?i ve ?l?t ba?amlı? ge?erli?i incelenmi?tir. ?alı?manın bulguları, ?l?e?in teorik olarak ?ng?r?len yap?sal modeli do?ruladığını? g?stermi?tir. Orijinal ?alı?manın detaylarına g?re, **do?rulay?c? fakt?r analizi** (DFA) kullanılarak ?l?e?in fakt?r yap?sının T?rk ?rnekleminde de korundu?u tespit edilmi?tir. Bu, ?l?e?in ?l?meyi ama?ladığını? psikolojik yap?yı ba?arıyla ?l?t?n? kanıtlar niteliktedir.

G?venirlik

?l?e?in g?venilirli?i, i? tutarlılık (internal consistency) y?ntemleri kullanılarak de?erlendirilmi?tir. Adaptasyon ?alı?ması?nda, ?l?e?in alt boyutlar? ve toplam puan? i?in y?ksek d?zeyde i? tutarlılık katsayıları (Cronbach's Alpha) rapor edilmi?tir. Y?ksek Alpha de?erleri, ?l?ek maddelerinin ayn? yap?yı tutarlı bir ?ekilde ?l?t?n? g?stermektedir. Bu bulgular, ?l?e?in T?rk pop?lasyonunda kararlı ve g?venilir sonu?lar ?retti?ini teyit etmektedir.

Fakt?r Analizi

Uyarlanan ?l?e?in yap?sal ge?erli?ini test etmek amacıyla Do?rulay?c? Fakt?r Analizi (DFA) kullanılmı?tır. DFA sonu?ları, orijinal ?l?e?in fakt?r yap?sının T?rk verileriyle uyumlu oldu?unu ortaya koymu?tur. Bu analiz, ?l?ekteki maddelerin beklenen alt boyutlara (orne?in, pozitif beklentiler, negatif beklentiler) y?klendi?ini ve bu fakt?rlerin ayrılm?n? yeterli oldu?unu do?rulamı?tır. Fakt?r yap?sının korunması, aracın k?lt?rel adaptasyonunun ba?arılı oldu?unun ?nemli bir g?stergesidir.

?l?ek Bilgileri

Test T?r?:

Uyarlama

Format:

Likert tipi derecelendirme (??zg?n makalede belirtilen derecelendirme sistemi takip edilmelidir.)

Mevcut Diller:

T?rk?e (Orijinali ?ngilizce)

Popülasyon Grubu:

Ergenler ve Genç Yeti?kinler

Ya? Grubu:

Çal??man?n orijinali ergenleri hedeflese de, adaptasyonun kullan?ld??? örnekleme ba?l? olarak genç yeti?kinleri de kapsayabilir.

Popülasyon Detaylar?:

Türkiye'deki farklı e?itim seviyelerinden ve sosyoekonomik gruplardan ergenler ve/veya genç yeti?kinler.

Test Metodolojisi:

Öz bildirim ölçe?i. Kat?l?mc?lar, sigara içmenin olası sonuçlar?na dair beklentilerini belirli bir derecelendirme ölçe?i üzerinde ifade ederler.

Anahtar Kelimeler

Tütün kullan?m?, sigara beklentisi, psikometri, yap? geçerli?i, iç tutarlılık, ba??mlılık, gençlik ara?t?rmalar?

Yazarlar**Yazar ORCID Tan?mlay?c?:**

Makalede belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri:

hyaziciktu@gmail.com (Sorumlu Yazar: Hikmet YAZICI)

Yaz??ma Adresi:

Makale referans?nda belirtilen kurumsal adresler kullan?lmalıdır (Genellikle Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye).

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Ölçek adaptasyon çal??ması 2017 y?l?nda yay?mlanmıştır. Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Orijinal makalenin yay?mland??? dergi *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*'dir. Orijinal makale ba?lant?s?

a?a??dad?r:

Makale Ba?lant?s?

Bu ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: [yetiskinler-icin-sigara-kullanimi-yoneli-
olceginin-turk-kulturune-uyarlanmasi-toad.pdf](http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.2.0009)

Referanslar

Yaz?c?, H., Camadan, F., & Kahveci, G. (2017). Adapting the Smoking Expectancy Scale for Adolescents (SESA) to Turkish culture. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4, 207-220. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.4.2.0009>

Yeti?kinler ?çin Sigara Kullan?m? Yönelimi Ölçe?inin Türk Kültürüne Uyarlanması Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde yer almamaktad?r. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen akademik referansa (Yaz?c? et al., 2017) ba?vurulmas? gerekmektedir.